

EIGEN TAAL EERST

Th.C.W. Oudemans

Het valt niet mee om over taal iets zinnigs te zeggen. Zij ligt nooit als object van onderzoek tegenover je. Je moet in je beschrijving datgene gebruiken wat je wilt onderzoeken. De taal is medium en object tegelijkertijd. Zij bevindt zich zowel aan de subject- als aan de objectzijde – en ook ertussenin. Spreken over taal is circulair.

In dit artikel kan ik over taal geen uitspraken doen. Wat nu?

Toch sta ik niet helemaal met mijn mond vol tanden. Ik kan weliswaar geen mededelingen doen over taal, toch valt er wat te zeggen. De taal is namelijk geen monoliet. Zij is inwendig verdeeld. De ene kant ervan kan in gesprek komen met de andere. Daarbij zal ik mij bescheidenlijk als gespreksleider opstellen.

Deze inwendige verdeeldheid kun je hieraan merken dat de taal op twee manieren je *eigen* taal is, of niet.

Eenzijds is zij een *verkeersmiddel* – een communicatie-instrument of -medium. Mensen beschouwen deze taal als die van henzelf wanneer ze menen dit instrument zelf te hanteren in overeenstemming met hun doeleinden. Je kunt van je eigen taal gebruik maken wanneer je boodschappen kunt doen, je kinderen in toom kunt houden, een televisieprogramma kunt volgen of een tentamen kunt maken.

Anderzijds is de taal iets heel anders – wat met het hanteren van een communicatiemiddel weinig te maken heeft. Behalve verkeersmiddel is de taal ook het element waarin je geboren bent, je *moeders taal*.

Ook die is je eigen taal, maar niet omdat je die zelf weet te hanteren. Je moeders taal is van jezelf omdat je die met de paplepel ingegoten hebt gekregen. Zij is niet je instrument of je eigendom, maar de oorsprong van je identiteit.

Wanneer ik als zuigeling niet met mijn moeder in aanraking ben gekomen en dus een wolvekind ben, dan zal ik in deze zin nooit een eigen taal hebben. Een tweede taal die ik op latere leeftijd leer naast mijn moeders taal wordt nooit mijn moeders taal, al kan ik er prima in communiceren. Het is mogelijk om met elkaar te verkeren in talen die niemands moeders taal meer zijn, zoals het Grieks en het Latijn. Toch blijven dat *dode* talen. Niemand leeft erin. Ze kunnen iemands eigen verkeerstaal worden, maar niet zijn moeders taal.

Wanneer ik begin te spreken vanuit mijn moeders taal, realiseer ik me dat die van mijzelf is zoals mijn moeder mijn eigen moeder is. Dat mijn moeder van mijzelf is betekent niet dat ik haar bezit of beheers. Het eigene zit hem hier niet in mijn eigen macht of inzicht, maar betreft de oorsprong van wie ik ben. Ik ben niet de vader van deze taal maar het kind ervan.

Op deze gedachte volgt een tegenstem vanuit de taal als communicatie-instrument. Het is de vraag of er wel een aparte moeders taal *is*. Is niet alle taalgebruik het manipuleren van de gesprekspartner?

Ik kan je dit laten zien aan de hand van Wittgensteins beroemde taalspel van de twee bouwvakkers. Wanneer de een *plank* roept manipuleert hij de ander. Het spel is geslaagd wanneer deze daadwerkelijk met het stuk hout op de proppen komt.

Mede dankzij Wittgenstein weten we dat het er niet toe doet of de bouwvakkers aan een plank denken of een beeld van een plank voor ogen hebben. Hun moeder is alleen relevant voorzover zij hen heeft *afgericht* in het gebruik van de plankentaal.

Taal is een instrument, maar het is wel een *bijzonder* instrument. De eerste bouwvakker had de spierkracht van de ander via geweld kunnen manipuleren. Dan had hij geen taal nodig gehad. Maar hij is verstandiger. Door woorden te gebruiken manipuleert hij wel de spierkracht van de ander, maar hij doet dat indirect, via de beïnvloeding van zijn perceptie en hersenprocessen. Hij beïnvloedt hem via de zachte dwang van het woord en spaart zo de energie en het risico van gewelddadig ingrijpen. Een aparte moeders taal is daarbij niet nodig.

Hierop heeft het kind van zijn moeders taal wel een antwoord klaar. De opvatting dat de taal alleen een manipulatie-instrument is berust op de fictie van een taallose strijd

van allen tegen allen, waarbij vervolgens naar het middel van het woord wordt gegrepen om kosten te besparen. Maar er *zijn* geen mensen zonder taal die deze vervolgens oppakken als een hamer of een laptop. De taal was er altijd al. Er zijn geen taallose bouwvakkers. Wittgensteins vergelijking van de taal met een gereedschapskist gaat mank. De taal is niet zo maar middel, maar het *element* waarin de bouwvakkers zich bevinden.

Al eeuwen lang heet de taal dan ook niet alleen instrument, maar ook *medium* – de atmosfeer waarin de wederzijdse manipulatie met woorden plaatsvindt, op dezelfde manier als de lucht het medium is waardoorheen geluiden overgedragen worden of koperdraad het medium is voor de verplaatsing van elektriciteit. We spreken over informatiekanaalen, over betekenisvelden, semantische contextualiteit – en dat alles omgeeft je. Het kan je instrument niet zijn.

De heer van de verkeerstaal zit niet verlegen om een antwoord. Je kunt dit wel beweren, zo zegt hij, maar uiteindelijk zijn communicatieve velden en media niets anders dan gestolde manipulatieve handelingen. Wanneer een communicatiekanaal verstopt raakt moet het ontstopt worden. Het moet doorlatend blijven. En dat kan bewerkstelligd worden – wat blijkt uit de doorlopende uitbreiding van steeds snellere communicatieve netwerken.

Nu wordt de zoon van de moeders taal ongeduldig. En toch wordt de taal als medium nooit een instrument!, roept hij uit. Het medium kan weliswaar gemanipuleerd en gevormd worden, het blijft de onbeheersbare omgeving voor de communicatie. De verkeersmedia zijn onderdeel van de informatief ingerichte planeet. Mensen wonen in de taal zoals een slak in zijn huis woont.

Op dit moment spitst de discussie tussen het kind van de moeders taal en de vader van de verkeerstaal zich toe. Wanneer de eerste zegt dat de taal een slakkenhuis is, kan de ander de vraag stellen waar hij dit slakkenhuis dan wel kan aantreffen. De taal is dood wanneer zij niet gesproken wordt. De volgepakte bibliotheken en elektronische opslagmedia zijn betekenisloos zonder lezers en gebruikers die de dode tekens tot leven wekken. De taal kan niet zonder menselijke vader.

Maar ook deze opvatting kan weersproken worden. Is deze vader dan een zelfstandige betekenisgenererende instantie? Waar komt dat betekenis geven vandaan? Bevindt het zich buiten de natuurlijke orde? Is het iets bovennatuurlijks?

Dit alles culmineert in twee discussiepunten. Het eerste is: wiens woord spreekt men, dat van de spreker of dat van de taal? Het tweede luidt: is er een aparte moeders taal, of is alle taal manipulatief?

I

Is de taal van de sprekers of zijn de sprekers van de taal? En als de sprekers van de taal zijn, wat is dan deze sprekerloze taal? Voordat het gesprek verder gaat neem ik nu als gespreksleider het heft in handen, teneinde enige orde in de gang ervan aan te brengen. Op deze vragen kan namelijk licht geworpen worden vanuit het hedendaags Darwinisme zoals dat vorm heeft gekregen bij Dawkins, Dennett en Deacon. Zij geven antwoord op de vraag hoe de mens en de taal onderdeel zijn van het leven.

Het spreekt voor hen vanzelf dat de levende natuur niet wezenlijk kan verschillen van de niet levende en dat het talige niet wezenlijk kan verschillen van het levende dat niet talig heet te zijn. De niet levende natuur, de levende natuur en de taal behoren een en hetzelfde mechanische proces toe, waarbinnen het meer gecompliceerde wordt verklaard vanuit eenvoudiger beginselen. Deze gedachtegang is onontkoombaar om de eenvoudige reden dat er geen mogelijkheid is om niet-mechanische verklaringen te geven zonder bovennatuurlijke instanties zoals geesten, goden of menselijke subjecten in te voeren.

De kern van de Darwinistische gedachtegang is dat er dingen zijn die niet, zoals zwerfkeien of sterrenstelsels, bestaan als min of meer vastliggende substanties, maar die bestaan *als vermenigvuldiging*. Er zijn wezens die alleen dan bestaan wanneer ze doorgaan zichzelf te reproduceren.

Een eenvoudig voorbeeld hiervan is een hond. Een hond is alleen een hond in een keten van zich vermenigvuldigende honden. Breekt de keten af, dan is de hond uitgestorven – iets wat van zwerfkeien niet te zeggen is.

Het is niet zo dat het kenmerk van de zelfvermenigvuldiging naadloos overeenkomt met de overgeleverde onderscheiding tussen wat leeft en wat niet leeft. Deze onderscheiding berust op de onhoudbare gedachte dat levende wezens eerder zelfstandige subjecten zijn dan niet levende wezens, en dat ‘hogere’ organismen hoger zijn omdat ze meer subject zijn.

Een voorbeeld kan dit verduidelijken. Wij hebben de neiging om te denken dat wij mensen degenen zijn die koeien houden ten behoeve van hun eigen zelfvermenigvul-

diging, en dat wij ten behoeve van deze dieren weilanden aanleggen. Wij zijn zelfstandiger dan een koe en een koe is meer subject dan een graspol. Vandaar dat wij geloven dat wij degenen zijn die koeien manipuleren, en dat wij via de koeien het gras beheren.

Vanuit de gedachte aan het leven als zelfvermenigvuldiging is dit geenszins vanzelfsprekend. Koeien en varkens zijn succesvolle replicatoren. Er zijn er aanzienlijk meer van in Nederland dan mensen. Darwinistisch gezien is het niet vreemd om te zeggen dat koeien en varkens zichzelf vermenigvuldigen en daarvoor mensen manipuleren (door zich na hun dood te presenteren als biefstukken en karbonades). Nog een stap verder, en het is duidelijk dat gras zowel koeien als mensen gebruikt om zichzelf te vermenigvuldigen. Gras is een innovatief gewas dat door begrazing niet wegwijnt, zoals de meeste andere gewassen, maar zich juist sterker vermeerderd. Het manipuleert het rundvee. En gras weet de menselijke perceptie en het menselijk denken te manipuleren door zich zo aantrekkelijk voor te doen dat mensen steeds meer weilanden, grasvelden en sportcomplexen uit de grond stampen.

De vernietiging van het subject door het Darwinisme reikt nog verder. Van de levende organismen die wij zien, in de eerste plaats onszelf, denken wij dat *die* de echte zelfvermeerderaars zijn. Niets is minder waar. De echte replicatoren zijn de genen, die lichamen gebruiken als beschermingscapsule en als stofwisselingsmachine. Organismen zijn vleesrobots die in dienst staan van genen die zich al miljoenen jaren lang via hen vermenigvuldigen.

Dat organismen in dienst staan van hun genoom en niet andersom is goed te merken aan het veel voorkomend verschijnsel dat organismen zich opofferen voor hun verwanten – bij voorbeeld een hondenmoeder voor haar jongen. Dat doet de hond niet uit altruïstische motieven, maar omdat zij de slaaf is van haar genoom, dat zich beter vermenigvuldigt via een fiks aantal van haar jongen dan via haarzelf.

Voor ons is het paradigma van een levend wezen een fenotypisch organisme dat gestuurd wordt door een genetisch programma. Maar er zijn ook replicatoren waarbij we niet zeker weten of we van een levend wezen moeten spreken of niet. Denk in dit verband aan parasieten zoals virussen. Dat zijn ketens van reproductief materiaal die geen metabolisch of reproductief systeem kennen. Ze zijn 'dood'. Toch worden ze levend en evolueren zich in razend tempo, zodra ze zich in andermans cellen weten te

nestelen, die hen bij vergissing als ‘eigen’ beschouwen. Dan begint de parasiet zich als levend wezen te gedragen.

Wat voor virussen geldt, dat kan ook gezegd worden van dingen waarvan wij denken dat het menselijke artefacten zijn, dus het product van menselijke subjectiviteit en creativiteit. Wij vinden het prettig om te denken dat wij degenen zijn die pannen en computers vervaardigen. Maar zo eenvoudig ligt het niet. Pannen en computers bestaan alleen zolang ze zichzelf weten te vermenigvuldigen. Dat gebeurt in een constante strijd om het bestaan tussen concurrerende varianten, waarbij zowel pannen als computers voortdurend moeten evolueren. De economie van het produceren van deze voorwerpen wordt niet door mensen gestuurd. De pannen en computers sturen de mens – de slaaf van de economie van de vermenigvuldiging.

Zo denken mensen ook graag dat zij de auteurs zijn van hun boeken en geschriften. Maar die bestaan alleen als replicatiemechanismen. Of een boek bestaat of niet wordt bepaald door de tucht van de markt. Voor een auteur geldt: publish or perish. Hij is de slaaf van de vermenigvuldiging van de geschriften die hij de zijne meent te kunnen noemen.

Op dit punt trekt de gespreksleider zich terug. Het kind van de moeders taal glimt en zegt tot de taalvader: daar ga je dan met je vaderschap. De betekenis van jou als *auctor intellectualis* is te verwaarlozen.

De taal is een symbiotische parasiet. Zij ligt als een structuur van virussen in geschreven teksten en opgeslagen woorden klaar om zich in het spreken en denken van mensen te manoeuvreren. Dit betreft niet alleen los liggende woorden, maar de structuur van de grammatica als zodanig. In de loop van de evolutie is de taal als extern fenotype aangepast geraakt aan het leervermogen van mensen, zoals dat leervermogen is aangepast aan deze exoparasiet. Beide vormen een evolutionaire symbiose.

Dawkins heeft erop gewezen dat de taal even goed als het genoom een replicatiemechanisme is. Daarbij onderscheidt hij, analoog aan het onderscheid tussen genotype en fenotype, de dieptestructuur van de taal van de concreet gesproken taal. De dieptestructuur van de taal bestaat uit *memen*, zoals het genetisch programma uit *genen* bestaat.

Net zoals de genen *selfish* zijn, omdat ze zich niet vermenigvuldigen ten behoeve van hun gastheren, de organismen, maar voor zichzelf, net zo verspreiden de memen zich ten eigen bate. Zij zetten de menselijke taalgebruikers als hun slaven aan het werk, zoals

het AIDS virus zijn menselijke gastheer koloniseert. Er is geen aanleiding om te veronderstellen dat wat voordelig is voor deze elementen van de taal ook voordelig is voor de taalgebruikers. Dennett geeft dit als volgt weer: ‘er is geen noodzakelijk verband tussen de replicatieve kracht van een meem dus de fitness ervan vanuit *zijn eigen* gezichtspunt, en de bijdrage ervan aan *onze* fitness.’

Hier komt de woordvader met een zwaarwegende objectie naar voren. De gedachte dat gedrag en bouw van een organismen door genen gestuurd worden is hoogst aannemelijk. Het is daadwerkelijk mogelijk om genen te isoleren, te identificeren en te verplanten, om daarmee bouw en gedrag van organismen te beïnvloeden. Maar er zijn nooit memen geïdentificeerd. De voorbeelden waar Dawkins mee voor de draad komt, zoals herkenningmelodieën, Bijbelse typen, logo's en spreekwoorden, zijn op zijn zachtst gezegd slap. Dawkins geeft ruiterlijk toe dat hij geen syntactische eenheden kan vinden die als parallellen kunnen dienen voor de genetische codering in termen van A, C, T en G. De memen zijn aan voortdurende onvoorspelbare veranderingen onderhevig. Dennett concludeert hieruit dat een wetenschap van de memologie, parallel aan die van de genetica, kansloos is.

De mens is dus wel degelijk de creatieve originator van zijn eigen woordgebruik.

Het kind van de moederstaal lacht nu meewarig. Je hebt te vroeg gejuicht, morganatische woordverwekker! Er zijn wel degelijk memen te vinden die parallellen vormen met de genen – memen die in ieder geval 5000 jaar oud zijn, zich voortdurend vermenigvuldigd hebben, wezenlijk identiek gebleven zijn, terwijl zij zich transformeren volgens strenge wetmatigheden. Ik duid op de Proto-Indo-Europese wortels die alle hedendaagse Indo-Europese talen gemeen hebben met talen als het oude Indisch, het Iraans, het Hittitisch, etc.

Een voorbeeld dat ik niet willekeurig kies. Wanneer Nederlanders in een bepaalde regio onbekend zijn en de juiste richting vragen, opdat zij regels of directieven krijgen uitgereikt voor de rechte weg naar een regeringsgebouw, dan worden zij beheerst door de Proto-Indo-Europese meem **reg-* die al duizenden jaren het woordgebruik van het grootste deel van de wereldbevolking miljardenvoudig beheerst. Deze stam ligt ten grondslag aan het woord *richting*, maar ook aan *recht*. Het woord *recht* dat volgens Benveniste wijst op het trekken van een verticale lijn, laat de onderlinge verwantschap zien van woorden als *regel*, *regio*, *regeren*, *rex*.

Het Latijnse woord *rex* vindt in Azië zijn pendant in het Indische woord *radjah*. Het is

ook verwant met het Griekse *oregô*, dat *rekken* of *strekken* betekent. Daarmee krijgt het verticale een driedimensionale ruimtelijkheid. Van hieruit is te zien dat woorden als *reiken*, *rekken*, *reeks*, *richel*, *rekenen* en *correctheid* ontsproten zijn aan deze ene meem.

De meem **reg-* heeft zich niet alleen weten te vermenigvuldigen. Hij heeft zich als organisator van een *extended phenotype* genesteld in de organisatie van de planeet aarde en deze naar zijn hand gezet. Hij is de basis van de taal als verkeersmiddel.

Let op de titel van een werk dat bepalend heet te zijn voor de wereld zoals zij er nu uitziet. Wij denken dat Descartes de auteur is van de *Regulae ad directionem ingenii*. Maar het werk is door **reg-* geschreven: die verbergt zich zowel in het woord *regula* als in *directio*. Dit werk verwijst ernaar dat de mens denkt koning (*rex*) te worden door regels te accepteren die zijn aangeboren verstand richting geven. Deze richting is het methodisch rechtzetten van de werkelijkheid met het oog op de mogelijkheid van rekenen. Rekenen geeft het leven richting en zorgt voor de gereguleerde inrichting van de werkelijkheid.

Maar: de mens is hiervan niet de koning maar de slaaf.

Nu komt de voormalige heer van de verkeerstaal met een doorslaggevend tegenargument. Hij zegt: het kan best zijn dat mijn spreken wordt uitgelokt en beheerst door een parasitair taalsysteem dat zichzelf via mijn spreken vermenigvuldigt. Misschien ben ik wel een slaaf – maar dan wel een gelukkige. Want dit systeem *bestaat* ten minste. Maar jij, kind van een fictieve moeder, jij hebt *niet* laten zien dat jij zelf iets *anders* bent dan dezelfde slaaf. Je moeder blijkt een parasiet te zijn. En haar taal gaat restloos op in de verkeerstaal.

II

Tamelijk onverwacht komt nu het moeders kind alsnog met een antwoord dat het gesprek gaande houdt. Het probeert te laten zien dat het eigene van zijn taal nog iets anders is dan de heerschappij of slavernij van de verkeerstaal. Hij roept wederom het Darwinisme te hulp.

Wat leer je *at your mother's knee*? Niet alleen syntaxis, semantiek en grammatica, maar ook een ander en snel vergeten aspect van de taal, het *prosodische* ervan. *Dat* is het eigene van de moeders taal dat in de verkeerstaal niet kan worden opgenomen.

Voordat je woorden leert, leer je van je moeder het ritme en de cadens van het spreken. Voordat je woordbetekenissen begrijpt leer je om de stroom van geluiden in discrete eenheden te scheiden en te verzamelen. Je leert de betekenis van het stijgen en dalen van de toonhoogte in het spreken. Je leert de betekenis van het leggen van accenten. En je leert om woorden en woordeenheden in zinnen samen te voegen en te scheiden – de frasering.

Deze aspecten van je moeders taal: het ritme, de toonhoogte, het accent en de frasering maken de prosodie uit. Dit woord is afgeleid uit de Griekse woorden *pros*, *erbij*, en *oida*, wat betekent *zang* – een woord dat we terugvinden in het Nederlandse *ode*. De Latijnse vertaling van dit woord luidt *ad-cantus*. Hieruit is het Nederlandse woord *accent* ontstaan.

In het herkennen van de prosodie leer je datgene kennen wat de ander in zijn taalgebruik beweegt zonder dat het expliciet wordt gezegd: stemmingen als die van liefde, agressie of macht. Je eerste geluiden als zuigeling zijn prosodisch. Je roept om je moeder en je laat zien welke angst en verlatenheid je beheersen.

Darwin heeft erop gewezen dat kreten van pijn, angst, verrassing of woede, maar ook de koosnaampjes van een moeder voor haar kind ouder en primitiever zijn dan de taal als communicatie-instrument. Hij is ervan overtuigd dat de voorgangers van de mens, voordat ze beschikten over de taal als manipulatiemedium, hun stem gebruikten ‘in producing true musical cadences, that is in singing’. In het zangerige van je moedertaal komen je opwinding, aandacht en gestemdheid naar voren. Dat is het eigene ervan.

Darwins gedachten worden bevestigd door hedendaags anatomisch onderzoek. De manipulatieve taal behoort tot andere hersencentra dan de prosodie. De basis ervan ligt niet in de prefrontale cortex, maar in de veel oudere *cortex cingularis*. Prosodie wordt geproduceerd door larynx en longen, niet door mond en tong, zoals de verkeerstaal. Beide spelen in het leven een verschillende rol. Wanneer de prosodie van de taal expliciet wordt, dan wordt ze muzikaal, en geeft van zich blijk in ritme en zang – die hemelsbreed verschillen van redeneren en rekenen.

De voormalige heer van de verkeerstaal is hierdoor niet uit het veld geslagen. Zijn niet *beide* vormen van taal, zowel de verkeerstaal als de prosodie, manipulatief? Je heet Klein Duimpje en je wordt alleen achtergelaten in een bos. Je begint te roepen. Dat is een poging tot manipulatie van je verdwenen moeder. Dat blijkt even duidelijk uit het angstig fluiten van jonge vogels en reeën. Ook zang is een lokmiddel, een Sireneninstrument.

Je vergist je, antwoordt het moederstaalkind. Op jouw tegenwerping heeft Darwin een antwoord. Hij zegt dat prosodie weliswaar manipulatie is, maar niet alleen dat. De prosodie is tevens *expressief*. De prosodische taal manipuleert niet alleen, ze laat ook de stemming zien die erom vraagt door de manipulatie te worden opgeheven.

Een ree roept klaaglijk om zijn moeder. Het manipuleert haar niet alleen, maar het laat ook zijn angst blijken. Daarbij wordt de angst niet begrepen als inwendig gevoel dat vervolgens tot uitdrukking komt, maar als stemming die duidelijk maakt hoe het er met het reënjong voorstaat. Kortom, wie prosodisch is laat zich kennen.

Voor de verkeerstaal geldt dat voorkomen beter is dan genezen. Waar mogelijk wordt de stemming waartegen gemanipuleerd wordt verborgen of verwijderd, nog voordat ze kan opkomen.

Het eigene van de moeders taal is dat daarin de gestemdheid – een bepaalde kwetsbaarheid – niet verborgen kan blijven.

Dit is bij mensen goed te merken aan ritueel en symbolisch taalgebruik – in het brengen van een offer of het uitvoeren van een rite de passage. Zulke taalhandelingen zijn niet *alleen* manipulatief. Ze zijn zangerig. De mens geeft blijk van zijn preciaire verhouding tot een gevaarlijke wereld.

Denk aan een begrafenis. In het begeleiden van de overgang van de gestorvene naar de regionen van de dood laten we merken dat we daar bang voor zijn. Het spreken op een begrafenis is een roepen. De symbolische handeling van het storten van zand op de kist bewerkstelligt misschien wel iets, maar het is ook doortrokken van de doodse stemming.

En nog is het gesprek niet ten einde. De manipulator slaat nu hard terug. Hij geeft toe: misschien is het eigene van manipulatie en prosodie inderdaad niet hetzelfde. Maar dan is er sprake van een strijd om het bestaan tussen beide taalvormen. En dat is te zien. De prosodische taal wordt langzaam weggedrukt door de verkeerstaal. Uiteindelijk delf je toch het onderspit, prosodist!

Dat ik zal winnen in deze strijd om het bestaan is geen wonder, want mijn verkeerstaal vermijdt de kosten van het zich laten kennen die de prosodie met zich meedraagt. De geleidelijke terugtrekking van de prosodie is goed te merken aan het sluipend wegvallen van ritueel en symbolisch handelen in onze technologisch ingerichte samenleving.

Is het een wonder? Naarmate de verkeerstaal meer en meer het slakkenhuis wordt waarin mensen daadwerkelijk thuis zijn hebben zij aan prosodie steeds minder behoefte. En waar de prosodie blijft bestaan, daar wordt zij in het taalverkeer geïntegreerd. Zang en

muziek zijn niet verdwenen. Ze maken deel uit van de manipulatieve muziekindustrie. Dat jouw moedertaal het in de strijd om het bestaan aflegt tegen mijn verkeerstaal blijkt uit allerlei hedendaagse verschijnselen. Ik wijs op de verwijdering van de moedertaal uit het wetenschappelijk onderwijs en de vervanging ervan door het Engels als universele verkeerstaal. Ik verwijs ook naar de eis aan allochtonen dat ze moeten ‘inburgeren’, wat betekent dat zij hun moedertaal moeten afwerpen om hun identiteit aan het Nederlands als verkeerstaal te ontlennen.

Tussen de verschillende talen is een moordende strijd gaande, met als inzet de snelheid en doorzichtigheid van de manipulatieve communicatie.

Inmiddels spreekt meer dan de helft van de wereldbevolking een Indo-Europese taal en in luttele eeuwen zijn duizenden autochtone talen uitgestorven. Binnen het Indo-Europees is het Engels bezig met een onstuitbare opmars die zijn concurrenten binnen enkele generaties tot onbetekenende substraattalen zal reduceren, die hoogstens voor heemschutorganisaties enige betekenis hebben.

Als jij in deze constellatie roept ‘eigen taal eerst’, dan laad je de verdenking op je dat je via je moedertaal een eigen nationaliteit, volksaard, landsaard of cultuur wilt handhaven. Het verlangen daarnaar is wraakzuchtig illusoir. Je kunt niet accepteren dat wat uitgestorven is nooit zal terugkeren.

Wat kan het kind in mij hierop antwoorden? Niet veel. Zeker niet iets wat een ander zal overtuigen. Maar is de prosodie daarvoor?

Proberen om een prosodische taal te doen herleven is het reanimeren van een lijk dat weken in het water heeft gelegen. Hoe zou ik via overtuigingskracht de tevredenheid van de verslaafden aan de communicatieve netwerken kunnen doorbreken?

Maar het kind in mij kan *voor zichzelf* proberen te ervaren dat de verkeerstaal *zelf* in het geheim prosodisch is. Zij is ergens tegen gericht, namelijk tegen de angst voor het onbekende, onmenselijke, duistere en bedrieglijke, maar ook tegen de angst voor wat broos en teer is. Het eigene van mijzelf als kind heeft in een volwassen verkeerstaal geen plaats. Maar wat let het kind in mij om te proberen deze zelfkant van de verkeerstaal voor zichzelf wakker te houden?